

**RAPPORT VAN EEN
INCIDENTEEL ONDERZOEK**

NAAR DE ISLAMITISCHE
SCHOLENGEMEENSCHAP
IBN GHALDOUN TE
ROTTERDAM

Vaststelling

Dit rapport bevat de resultaten van de onderzoeken die de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) en de Auditdienst van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna: auditdienst) uitvoerden in juni en juli 2007 naar een klacht en melding van mogelijke onregelmatigheden bij de Islamitische scholengemeenschap Ibn Ghaldoun te Rotterdam.

Het rapport is vastgesteld door dr. J. Kaldewaij, hoofdinspecteur, en drs. R. Loep RA, plv. directeur auditdienst, te Utrecht/Den Haag op 3 september 2007.

Bij de auditdienst is dit rapport geregistreerd onder nummer AD/RS/2007/33272.

INCIDENTEEL ONDERZOEK

Naast de uitvoering van onder andere periodieke kwaliteitsonderzoeken, zal de inspectie in staat moeten zijn te reageren op incidenten. Op grond van artikel 15 van de Wet op het Onderwijstoezicht (WOT) kan de inspectie daartoe uit eigen beweging dan wel op aanwijzing van de minister incidenteel onderzoek verrichten. De aanleiding kan bijvoorbeeld zijn berichtgeving in de media, Kamervragen of ernstige klachten van onderwijsdeelnemers of hun ouders.

De auditdienst is op grond van artikel 97 van de Wet op het voortgezet onderwijs bevoegd een onderzoek vanwege de minister in te stellen.

In voorkomende gevallen, eveneens afhankelijk van de aard van het incident, werken de inspectie en auditdienst bij de uitvoering van het incidenteel onderzoek samen.

Voor een incidenteel onderzoek worden onderzoeksvragen geformuleerd afhankelijk van de aard van het te onderzoeken incident. Ook de onderzoeksopzet en –uitvoering volgen geen vast stramien, maar worden per geval bepaald.

In beginsel worden de bevindingen naar aanleiding van een incidenteel onderzoek vastgelegd in een openbaar rapport, tenzij de aard van het onderzoek of de omvang daarvan zich daartegen verzet.

Inhoudsopgave

VASTSTELLING	2
1 MANAGEMENTSAMENVATTING	4
2 OPDRACHT EN WERKWIJZE	10
2.1 Aanleiding	10
2.2 Onderzoeksvragen en werkwijze	10
2.3 Afbakening onderzoek	12
3 ONDERZOEKSBEVINDINGEN	13
3.1 Kosten werkweek	13
3.2 Imams op de loonlijst	18
3.3 Examens	19
3.4 Overige bevindingen	20
3.5 Hoor en wederhoor	24
Bijlage: Administratief onderzoek examenwerk	26

1 Managementsamenvatting

Op verzoek van de directeur Voortgezet Onderwijs hebben wij een onderzoek ingesteld bij de Islamitische scholengemeenschap Ibn Ghaldoun (hierna: Ibn Ghaldoun) te Rotterdam. De school valt onder het bevoegd gezag van de Stichting voor Islamitisch Voortgezet Onderwijs Ibn Ghaldoun te Rotterdam.

De aanleiding van dit verzoek is een anonieme brief aan het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap, waarin melding wordt gemaakt van mogelijk strafbare feiten bij Ibn Ghaldoun.

De signalen in de brief hebben geleid tot drie onderzoeksvragen. Aan de hand van deze onderzoeksvragen is het onderzoek opgestart. Na vier dagen van onderzoek is gezien de aard van de bevindingen en de wens van de beleidsdirectie om inzicht te krijgen in het waarheidsgehalte van de signalen in de brief, besloten tot een tussenrapportage: het rapport van het oriënterend onderzoek. Omdat er sprake was van een tussenrapportage waren nog niet alle onderzoeksvragen volledig beantwoord. Tevens waren andere opvallende zaken die bij het oriënterend onderzoek zijn geconstateerd nog niet nader onderzocht.

Na het oriënterend onderzoek is een vervolgonderzoek gestart dat gericht was op de beantwoording van de onderzoeksvragen die bij het oriënterend onderzoek nog niet volledig waren beantwoord. Tevens zijn bij het vervolgonderzoek andere opvallende zaken onderzocht die bij het oriënterend onderzoek zijn geconstateerd. In deze rapportage wordt verslag uitgebracht over beide onderzoeken.

Onderstaand volgt een overzicht van de onderzoeksvragen en de bevindingen daarbij. Tevens zijn in punt 4. de overige bevindingen opgenomen.

Onderzoeksvragen en bevindingen

- 1. Vaststellen dat de in de jaarrekeningen 2005 en 2006 van Ibn Ghaldoun opgenomen bedragen ten behoeve van werkweken in Saoedi-Arabië rechtmatig zijn besteed.*

Het bevoegd gezag heeft in 2005 en 2006 een aantal reizen georganiseerd naar de heilige plaatsen in Saoedi-Arabië. De duur varieerde van drie tot vijf weken. De deelnemers zijn: leerlingen, ouders van leerlingen, personeel en bestuur van Ibn Ghaldoun (1/3 van het totaal aantal deelnemers), alsmede een aantal buitenstaanders (2/3 van het totaal aantal deelnemers).

Volgens het bestuur hebben de reizen geen educatief karakter en vinden ze in de schoolvakanties plaats.

De beoordeling van de ontvangsten van € 206.400 in relatie tot de kosten van € 407.829 en de door het bestuur opgegeven aantallen deelnemers per categorie leidt tot de volgende opmerking.

Ten laste van de rijksbijdrage zijn voor een totaalbedrag van € 201.429 kosten gebracht, gemaakt voor reizen naar de heilige plaatsen in Saoedi-Arabië ten behoeve van leerlingen, ouders van leerlingen, personeel en bestuur van Ibn Ghaldoun en voor buitenstaanders. Deze reizen hebben geen educatief karakter.

Naast het voorgaande hoopt het bestuur het saldo van de kosten te compenseren middels de opbrengsten van visa voor bedevaart naar Saoedi-Arabië. Dit is echter niet gerealiseerd.

De facturen van de verblijfkosten van de reizen zijn onvoldoende onderbouwd. Tevens hebben wij geen onderbouwing van de bepaling van de doorberekende kosten per deelnemer per reis ontvangen.

2. Vaststellen dat er bij Ibn Ghaldoun geen imams op de loonlijst staan die niet met onderwijstaken zijn belast.

In de anonieme brief wordt aangegeven dat er sprake is van imams die op de loonlijst van Ibn Ghaldoun staan, terwijl ze niet daadwerkelijk op de school aanwezig zijn ofwel niet met onderwijstaken zijn belast.

Uit het onderzoek is gebleken dat twee personen fulltime op de loonlijst staan met de functie maatschappelijk deskundige die volgens het bestuur in het dagelijkse leven imam zijn. Bij deze twee personen heeft de auditdienst niet kunnen vaststellen dat zij daadwerkelijk werkzaamheden ten behoeve van de school en/of het bestuur hebben verricht.

3. Nagaan of er fraude wordt gepleegd tijdens de examens op Ibn Ghaldoun.

In de anonieme brief wordt aangegeven dat bij de examens op Ibn Ghaldoun gefraudeerd wordt.

Uit het onderzoek is niet gebleken dat er sprake is van fraude.

Wel is naar voren gekomen dat meerdere examinatoren van Ibn Ghaldoun het correctievoorschrift bij de centrale examens niet zorgvuldig in acht nemen en bij de normering meer punten voor antwoorden toekennen dan het correctievoorschrift voorschrijft.

De behaalde resultaten bij de centrale examens 2007 zijn bij veel kandidaten aanzienlijk lager dan de resultaten bij de schoolexamens; discrepanties van twee punten of meer zijn daarbij geen uitzondering. Dit duidt op een ernstig gebrek aan kwaliteit van de schoolexamens.

Tevens is de administratie van het examenwerk op een aantal onderdelen niet op orde.

4. Overige bevindingen

4.1 Leerlingenvervoer

Ibn Ghaldoun heeft voor het leerlingenvervoer vijf bussen in eigen beheer rijden. Drie chauffeurs staan fulltime op de loonlijst en tevens staat één buschauffeur/conciërge voor 1,3722 fte op de loonlijst.

Volgens de jaarrekening 2005 is de eigen bijdrage van de ouders € 31.069 en zijn de kosten vervoermiddelen € 75.457 geweest. Volgens de jaarrekening 2006 zijn deze bedragen respectievelijk € 66.537 en € 141.033 geweest. De kosten zijn exclusief de loonkosten van de chauffeurs.

Er bestaat een aparte wettelijke regeling voor leerlingenvervoer waarvoor de scholen een beroep kunnen doen bij de gemeenten. De situatie rond het leerlingenvervoer bij Ibn Ghaldoun is dus in strijd met de bestedingsvoorschriften.

4.2 Betrekkingsomvang

In de collectieve arbeidsovereenkomst voor het voortgezet onderwijs is opgenomen dat de omvang van de betrekking van de werknemer niet meer mag bedragen dan 120% van een normbetrekking. Bij vier personen hebben wij vastgesteld dat de omvang van de betrekking over een aantal jaren groter is geweest dan 120% van een normbetrekking.

Volgens het bestuur was de belangrijkste reden hiervoor deze personen te compenseren voor het te lage salaris in hun "oude" functie door de betrekkingsomvang te verhogen. De personen zijn bevorderd naar een hogere schaal op het moment dat zij aan de door het bestuur voor de "nieuwe" functie gestelde voorwaarden hebben voldaan.

4.3 Functiewaardering

Ten aanzien van de inschaling en waardering van medewerkers in niet-voorbeeldfuncties worden de bepalingen die daarover worden genoemd in de collectieve arbeidsovereenkomst voor het voortgezet onderwijs in onvoldoende mate nageleefd.

Het bestuur heeft ons meegedeeld dat de bepalingen hiervoor alsnog voor het eind van het jaar zullen worden nageleefd.

4.4 Bestuursvergoedingen

Aan twee leden van het bestuur zijn over 2006 hoge vergoedingen verstrekt voor het verrichten van bestuurswerkzaamheden. Het betreft de vice-voorzitter voor in totaal € 5.970 en de vice-secretaris voor in totaal € 11.771,94.

Het bestuur heeft ons meegedeeld dat dit conform de binnen het bestuur gemaakte afspraken is gebeurd.

4.5 Overige uitgaven

In enkele gevallen is mogelijk sprake van belangenverstremgeling. Het gaat hierbij om:

- het vanaf september 2005 in eigen beheer verzorgen van de kinderopvang voor personeelsleden door drie dames, waaronder twee echtgenotes van bestuursleden. De totale vergoeding aan deze personen bedroeg over de periode september 2005 tot en met 2006 € 16.450. Met ingang van 2007 zijn beide echtgenotes van bestuursleden in dienst genomen om de kinderopvang te verzorgen.
- het verlenen van managementondersteuning door de echtgenote van de voorzitter van de centrale directie. De totale vergoeding aan deze persoon bedroeg over de periode oktober 2004 tot en met 2006 € 26.835,90.
- het huren van bedrijfsruimte van de voorzitter van het bestuur om dit te gebruiken als bestuurskantoor. De totale vergoeding aan deze persoon voor telefoon- en energiekosten en huur over de jaren 2005 en 2006 bedroeg € 21.174.
- het oprichten van de Stichting Tulp "voor advies, schoonmaak en onderhoud van gebouwen en instellingen" door het bestuur van Ibn Ghaldoun met als doel de kosten te beperken voor de Stichting Ibn Ghaldoun.

4.6 Beeld over het financiële beheer

Wij hebben bij ons onderzoek geconstateerd dat Ibn Ghaldoun niet beschikt over een goed werkend stelsel van administratieve procedures en interne controles. Voorbeelden hiervan zijn het ontbreken van diverse stukken en onderbouwingen en het niet (juist) verantwoorden van uitgaven en opbrengsten in het grootboek en in de jaarrekening.

4.7 Reactie bestuur op het conceptrapport

In de reactie op het conceptrapport heeft het bestuur met brief van 25 augustus 2007 het volgende aangegeven ten aanzien van:

- **de managementsamenvatting**

"Uw onderzoeksvragen zijn opgesteld naar aanleiding van een anonieme brief. Het is uw goed recht om bij ons een incidenteel onderzoek te doen. Wij vinden het alleen jammer dat op basis van een anonieme brief dit onderzoek plaatsvindt. In onze jaarrekeningen en jaarverslagen hebben we altijd melding gemaakt van verschillende activiteiten zoals Pelgrimstochten, busvervoer, kinderopvang e.d."

Wij hebben kennis genomen van deze toelichting.

- **de onderzoeksvragen en bevindingen**

"Op pagina 5 schrijft u: naast het voorgaande hoopt het bestuur het saldo van de kosten te compenseren middels de opbrengsten van visa voor bedevaart naar Saoedi-Arabie. Dit is echter niet gerealiseerd."

In onze antwoorden op uw vragen hebben we aangegeven dat we uiterlijk einde 2009 het bedrag van rond 200.000,- euro terug zullen verdienen. Wij hebben u ook een financiële prognose opgestuurd.

*Met andere woorden terugkomend op uw formulering van de laatste zin; het zou beter zijn als u schrijft: dit is echter **nog** niet gerealiseerd."*

Tevens schrijft u dat: De facturen van de verblijfkosten van de reizen zijn onvoldoende onderbouwd. Tevens hebben wij geen onderbouwing van de bepaling van de doorberekende kosten per deelnemer per reis ontvangen. Wij menen dat we voldoende onderbouwing hebben gegeven voor de facturen van de verblijfkosten en de doorberekende kosten per deelnemer per reis. Zie de eerdere gestuurde bijlagen zoals facturen van tickets en kopieën.”

Wij hebben kennis genomen van deze toelichtingen en merken het volgende op. De facturen waren bij het onderzoek niet in de administratie aanwezig. Wij hebben van het bestuur gelijktijdig met de reactie op het conceptrapport als verantwoording voor de verblijfkosten, verklaringen ontvangen waaruit blijkt dat het geld in Saoedi-Arabië is betaald. Tevens hebben wij van het bestuur alsnog kopieën van facturen ontvangen die achteraf zijn opgesteld en aangeleverd vanuit Saoedi-Arabië. Op ons verzoek zijn deze facturen in het Engels opgesteld. Een onderbouwing van de doorberekende kosten per deelnemer per reis hebben wij echter niet ontvangen. Ten aanzien van de door het bestuur aangeleverde facturen hebben wij twijfels over de bewijskracht. De aangeleverde facturen lijken door de hotels te zijn opgesteld, dit gezien het logo van de hotels en de ondertekening door de managers van de hotels. Echter de facturen lijken qua lay-out en gebruikte tekst aangeleverd te zijn door een derde. Zo is de gebruikte lay-out en tekst van de facturen van beide hotels identiek en zijn in de facturen van beide hotels dezelfde fouten gemaakt in het gebruik van de Engelse taal. Wij hebben het bestuur hiervoor om een verklaring gevraagd.

Het bestuur heeft hierop met een mail van 29 augustus 2007 als volgt geantwoord. *“De facturen zijn wel origineel. Dat de lay-out van de facturen niet goed is, komt door de grote drukte in Saoedi-Arabië. Vier a vijf miljoen mensen die de heilige plaatsen bezoeken is de normaalste zaak. De hotels geven geen facturen en als ze die geven dan is het in het Arabisch. Omdat jullie hebben opgemerkt liever de facturen in verstaanbare taal te willen ontvangen, hebben wij gevraagd aan die hotels om de facturen in het engels te leveren.*

Wij hebben kennis genomen van deze toelichting. Op 30 augustus hebben wij alsnog de originele facturen ontvangen. Hetgeen hierboven is gesteld ten aanzien van de bewijskracht blijft ook na ontvangst van de originele facturen van toepassing.

“U schrijft dat de auditdienst niet kan vaststellen dat de twee maatschappelijk deskundigen daadwerkelijk werkzaamheden ten behoeve van de school en/of het bestuur hebben verricht. Deze mensen hebben zich volledig ingezet voor zowel de school als het bestuur van Ibn Ghaldoun. Weliswaar waren ze niet dagelijks te vinden op de locaties van Ibn Ghaldoun. Buiten de school, in de moskeen, internaten, zelforganisaties en thuis bij mensen (huisbezoeken) hebben deze mensen enorm veel werk verzet en vanaf de aanstelling tot en met juli 2007 op fulltime basis.”

Wij hebben kennis genomen van deze toelichting.

- **het Leerlingenvervoer**

“Om te beginnen iedere gemeente heeft haar eigen beleid ten aanzien van wel of niet financieren van leerlingenvervoer. Voorbeeld: Delft betaalt wel een bijdrage aan de ouders maar Rotterdam, Gouda, Maassluis, Den Haag, Zoetermeer, Vlaardingen en Dordrecht waar een deel van onze leerlingen vandaan komen verstrekken geen bijdrage.

De bussen worden niet alleen gebruikt voor het vervoeren van leerlingen van thuis naar school en vice-versa. Onze bussen worden ook gebruikt voor het dagelijks vervoer van onze leerlingen naar ver gelegen gymzalen, musea, excursies e.d.

De chauffeurs hebben ook de functie van toezichthouder, leerlingbegeleider en conciërge.

U schrijft op pagina 6 dat de situatie rond het leerlingenvervoer bij Ibn Ghaldoun in strijd is met de bestedingsvoorschriften. Dit vinden wij een voorbarige conclusie. Het busvervoer wordt gefinancierd door de ouderbijdrage en de opbrengsten uit het boekenfonds en de kantine die in totaal ruim 60.000,- euro per jaar bedragen.”

Wij hebben kennis genomen van deze toelichting.

- **de overige uitgaven**

“De stichting Ibn Ghaldoun is sinds de oprichting in 1996 gehuisvest in de bedrijfsruimte van de voorzitter van het bestuur. Het bestuur heeft pas na het advies van de belastingdienst besloten om deze ruimte niet meer gratis te gebruiken maar daarvoor geld te betalen voor de telefoon- en energiekosten en huur.”

Wij hebben kennis genomen van deze toelichting.

- **het beeld over het financiële beheer**

“Begin van dit jaar hebben wij een adviseur van Dyade ingehuurd om voor ons een beschrijving te maken van onze Administratie Organisatie en Interne Controle. Wij verwachten dat dit in de loop van september 2007 klaar is. We zullen het definitieve exemplaar aan u sturen zodra die klaar is. Overigens u hebt een concept al gekregen.”

Wij hebben kennis genomen van deze toelichting.

2 Opdracht en werkwijze

2.1 Aanleiding

Bij de directie Voortgezet Onderwijs van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) is op 20 april 2007 een anonieme brief binnengekomen waarin melding wordt gemaakt van mogelijk strafbare feiten bij Ibn Ghaldoun te Rotterdam. Deze school ressorteert onder de Stichting voor Islamitisch Voortgezet Onderwijs Ibn Ghaldoun te Rotterdam. Het signaal heeft betrekking op mogelijk onrechtmatig bestede gelden voor een werkweek naar Mekka, op het op de loonlijst staan van imams terwijl ze niet daadwerkelijk op de school aanwezig zijn en op het mogelijk plegen van fraude met examens.

De directie Voortgezet Onderwijs heeft de inspectie en de auditdienst verzocht een geïntegreerd incidenteel onderzoek uit te voeren. Gezien de aard van de bevindingen opgedaan tijdens vier dagen van het onderzoek en de wens van de beleidsdirectie om inzicht te krijgen in het waarheidsgehalte van de signalen in de brief is besloten tot een tussenrapportage: het rapport van het oriënterend onderzoek.

Na het oriënterend onderzoek is een vervolgonderzoek uitgevoerd. Het oriënterend onderzoek en het vervolgonderzoek samen geven antwoord op alle voorafgaand aan de onderzoeken geformuleerde onderzoeksvragen en beslaan de jaren 2005 en 2006. Tevens zijn andere opvallende zaken die bij het oriënterend onderzoek zijn geconstateerd, in het vervolgonderzoek nader onderzocht. Over beide onderzoeken wordt in deze rapportage verslag uitgebracht.

2.2 Onderzoeksvragen en werkwijze

De inspectie en de auditdienst hebben de signalen in de brief geanalyseerd en uitgewerkt in de volgende onderzoeksvragen:

1. Vaststellen dat de in de jaarrekeningen 2005 en 2006 van Ibn Ghaldoun opgenomen bedragen ten behoeve van werkweken in Saoedi-Arabië rechtmatig zijn besteed.
2. Vaststellen dat er bij Ibn Ghaldoun geen imams op de loonlijst staan die niet met onderwijstaken zijn belast.
3. Nagaan of er fraude wordt gepleegd tijdens de examens op Ibn Ghaldoun.

Op 22 juni 2007 is het onderzoek gestart. Op die dag hebben de inspectie en auditdienst een oriënterend gesprek gevoerd met het bestuur. Op 26 en 27 juni heeft de auditdienst het kantoor van het administratiekantoor Dyade te Rotterdam bezocht voor onderzoek van de personeelsadministratie. Op 28 juni heeft de auditdienst het kantoor van het administratiekantoor Dyade te Aalsmeer bezocht voor onderzoek van de financiële administratie. Dyade is het kantoor waar de administratie van de Stichting voor Islamitisch Voortgezet Onderwijs Ibn Ghaldoun te Rotterdam is ondergebracht. Op 3 juli 2007 heeft nog nader onderzoek bij het bestuurskantoor van de Stichting voor Islamitisch Voortgezet Onderwijs Ibn Ghaldoun te Rotterdam plaatsgevonden. Het onderzoek van de inspectie naar het vaststellen van mogelijke fraude heeft zich gericht op de examens in schooljaar 2006-2007. Tijdens de uitvoering van het onderzoek ontving de inspectie signalen van de school die de tweede correctie van de examens uitvoert. Deze signalen zijn in het onderzoek betrokken. Op 23 mei 2007 is onderzoek gedaan naar de situatie waarin de centrale examens op Ibn Ghaldoun worden afgenomen. Dit is een onderzoek dat op meerdere scholen plaatsvindt in de periode van de centrale examens. Op 22 juni 2007 heeft de inspectie gesproken met de examensecretaris en met de directie en zijn er afspraken gemaakt voor het onderzoek. Op 27 juni 2007 heeft de inspectie op de school onderzoek gedaan bij een aantal examenvakken havo en vwo naar het examenwerk eerste tijdvak, de beoordeling, de normering en de behaalde resultaten. Op 3 juli 2007 heeft de inspectie op school onderzoek gedaan naar het examenwerk havo-Frans en havo-scheikunde tweede tijdvak.

Op 19 juli 2007 is het vervolgonderzoek door de auditdienst gestart. Het vervolgonderzoek heeft aanleiding gegeven tot het stellen van aanvullende vragen aan het bestuur van de Stichting. Het vervolgonderzoek is afgerond met het ontvangen van de antwoorden van het bestuur. Voor een aantal vragen zijn geen bevredigende antwoorden ontvangen. Hiervan is in het rapport melding gemaakt.

Voor de uitvoering is gebruik gemaakt van de volgende werkwijzen en instrumenten:

- Administratief onderzoek met betrekking tot de geldstromen van de Stichting en de school, die zichtbaar zijn in de financiële administratie van de Stichting en toegespitst op de jaren 2005 en 2006.
- Onderzoek naar de eventuele aanwezigheid van imams op de loonlijst die niet met onderwijstaken belast zijn, door:
  - gesprekken met het bestuur;
  - onderzoek van de personeelsdossiers op de vereiste aanstellingsdocumenten.
- Observatie bij een zitting van het centraal examen havo.
- Administratief onderzoek bij een steekproef van het schoolexamenwerk, het werk van de centrale examens, de processen-verbaal en de formulieren voor eerste en tweede correctie Centraal Schriftelijk Eindexamen en bepaling cijfer Centraal Examen. De steekproef bestond uit de vakken wiskunde, natuurkunde, scheikunde, biologie en Frans, havo en vwo.
- Gesprekken met de examensecretaris.
- Gesprek met drie kandidaten over mogelijke fraude tweede tijdvak.

De auditdienst heeft bij het kantoor van het administratiekantoor Dyade te Rotterdam en Aalsmeer onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek beperkte zich tot (de bankrekeningen opgenomen in) de (financiële) administratie van de Stichting voor

Islamitisch Voortgezet Onderwijs Ibn Ghaldoun te Rotterdam. Bij haar onderzoek heeft de auditdienst de volgende bronnen van informatie geraadpleegd: de financiële administratie (grootboek, bank- en giroafschriften en facturen) over 2005 en over 2006.

2.3 Afbakening onderzoek

Dit onderzoek bevat, zoals hiervoor uiteengezet, de bevindingen van het oriënterend onderzoek en het vervolgonderzoek tezamen.

Het onderzoek heeft zich in eerste instantie gericht op de drie onderzoeksvragen.

Tevens zijn andere opvallende zaken die eerder zijn geconstateerd, nader onderzocht.

De auditdienst heeft geen accountantscontrole uitgevoerd. Het is bij dit onderzoek de verantwoordelijkheid van de inspectie en auditdienst, te rapporteren over de vastgestelde feiten in het kader van de onderzoeksvragen. Het behoort tot de verantwoordelijkheid van de directie Voortgezet Onderwijs en CFI om al dan niet financiële consequenties te verbinden aan de bevindingen.

3 Onderzoeksbevindingen

3.1 Kosten werkweek

In de anonieme brief wordt aangegeven dat Ibn Ghaldoun ongeveer € 244.000 heeft besteed aan een werkweek in 2005. Tevens is hierbij aangegeven dat het schoolbestuur mensen van buiten de school op bedevaart heeft gestuurd.

In het oriënterend gesprek met de voorzitter van het bestuur over dit signaal heeft deze meegedeeld dat het, mede in relatie tot de financiële situatie van de school, erg lastig voor de school is om inkomstenbronnen te genereren. In dit kader gaf hij aan dat de school 'winst' zou kunnen maken door projecten/reizen (Mekka) te organiseren waar, naast leerlingen, ook anderen zouden deelnemen. De Mekka reis zou geen educatief karakter hebben, maar in de schoolvakanties plaatsvinden, waarbij leerlingen voor een gereduceerd tarief en anderen (voor een hoger tarief) zouden deelnemen.

Uit het oriënterend onderzoek is gebleken dat het bevoegd gezag in 2005 en 2006 een aantal reizen heeft georganiseerd naar de heilige plaatsen in Saoedi-Arabië. De duur hiervan varieerde van drie tot vijf weken. De deelnemers zijn: leerlingen, ouders van leerlingen, personeel en bestuur van Ibn Ghaldoun, alsmede een aantal buitenstaanders. Alleen de kosten voor de buitenstaanders zouden volgens het bestuur met hen afgerekend worden op basis van berekeningen per deelnemer.

Uit het vervolgonderzoek is gebleken dat in totaal 197 deelnemers aan de reizen hebben deelgenomen. Het betrof volgens het bestuur 65 deelnemers van Ibn Ghaldoun en 132 buitenstaanders. In totaal 38 deelnemers van Ibn Ghaldoun zijn gratis meegereisd en 27 deelnemers van Ibn Ghaldoun hebben de reis zelf betaald.

De beoordeling van de ontvangsten van € 206.400 in relatie tot de kosten van € 407.829 en de door het bestuur opgegeven aantallen deelnemers per categorie leidt tot de volgende opmerking.

Ten laste van de rijksbijdrage zijn voor een totaalbedrag van € 201.429 kosten gebracht, gemaakt voor reizen naar de heilige plaatsen in Saoedi-Arabië ten behoeve van leerlingen, ouders van leerlingen, personeel en bestuur van Ibn Ghaldoun en voor buitenstaanders. Deze reizen hebben geen educatief karakter.

Naast het voorgaande hoopt het bestuur het saldo van de kosten te compenseren middels de opbrengsten van visa voor bedevaarten naar Saoedi-Arabië. Dit is echter niet gerealiseerd. Tot op heden zijn de reizen niet kostendekkend geregeld. Tevens dient rekening gehouden te worden met belastingtechnische gevolgen van het

organiseren van reizen. Zo is Ibn Ghaldoun hiervoor mogelijk omzetbelasting- en vennootschapsbelastingplichtig.

De school heeft over de reizen materiaal en informatie geleverd aan het Maritiem Museum te Rotterdam. Dit heeft daarmee een tentoonstelling ingericht.

Toelichting:

Deelnemers

Onderstaand zijn de periode en het aantal deelnemers per reis opgenomen:

<u>Nr.</u>	<u>Periode</u>	<u>Deelnemers</u>
1	1-1-2005 t/m 22-1-2005	50
2	27-4-2005 t/m 11-5-2005	31
3	9-7-2005 t/m 12-8-2005	22
4	22-7-2005 t/m 12-8-2005	10
5	24-12-2005 t/m 14-1-2006	51
6	13-7-2006 t/m 29-7-2006	33
	Totaal	<u>197</u>

De interne specificatie van de deelnemers naar categorie is onderstaand opgenomen. Enkele deelnemers hebben aan meerdere reizen deelgenomen.

<u>Categorie deelnemer</u>	<u>Aantal</u>
Leerlingen	21
Ouders van leerlingen	6
Personeel van de school	34
Bestuur van de school	4
Subtotaal	<u>65</u>
Overige deelnemers	<u>132</u>
Totaal	<u>197</u>

De voorzitter van het bestuur heeft bij het oriënterend onderzoek aangegeven dat van leerlingen, ouders van leerlingen, personeel en bestuur van Ibn Ghaldoun geen eigen bijdrage voor de reizen wordt verlangd.

Bij het vervolgonderzoek heeft het bestuur ons het volgende meegedeeld:

Tijdens de 5 reizen zijn in totaal 65 deelnemers meegegaan (zoals personeelsleden, leerlingen en betrokken ouders). 38 deelnemers zijn gratis meegereisd en de overige 27 deelnemers hebben de reis zelf betaald.

Het beleid van de school is dat mensen die in het kader van het project met het Maritieme Museum "Varen naar Mekka" zich extra hebben ingezet, beloond zullen worden met een gratis reis naar Mekka. Het bestuur had een commissie in het leven geroepen die op grond van een aantal criteria deelnemers aandraagt voor een gratis reis naar Mekka. Het kan gaan om leerlingen, ouders en personeelsleden. Deze commissie had een tijdelijk karakter en is inmiddels opgeheven. Ibn Ghaldoun zal in de toekomst deze reizen naar Mekka blijven organiseren en zal afzien van de 'regeling gratis meegaan'. Dit is overigens al het beleid van Ibn Ghaldoun na de afsluiting van het project "Varen naar Mekka".

Uitgaven

In de administratie zijn in 2004, 2005 en 2006 uitgaven geboekt van excursies / werkweek.

De uitgaven in 2004 ad € 80.213 zijn in de balans van 2004 als overlopende post opgenomen. In 2005 zijn deze uitgaven overgeboekt naar kosten.

Voor het onderzoek is de volgende specificatie van belang:

	Totaal Excursies / werkweek	Excursies	Werkweek (reizen)
Jaarrekening			
2005	€ 244.383	€ 30.522	€ 213.861
2006	<u>€ 67.732</u>	<u>€ 41.732</u>	<u>€ 26.000</u>
Totaal	<u>€ 312.115</u>	<u>€ 72.254</u>	<u>€ 239.861</u>

De kosten van de reizen zijn als volgt te specificeren:

Vliegtuigtickets	€ 149.861
Verblijfkosten	<u>€ 90.000</u>
Totaal	<u>€ 239.861</u>

Onderstaand zijn de uitgaven (vliegtickets, verblijfkosten en kosten cheques), de ontvangsten en het saldo (uitgaven – ontvangsten) per reis opgenomen volgens de opgave van het bestuur:

Nr.	Vliegtickets	Verblijfkosten	Kosten cheques	Ontvangsten	Saldo
1	€ 41.312	€ 73.723	€ 10.478	€ 56.000	€ 69.513
2	€ 15.810	€ 12.660		€ 23.800	€ 4.670
3 en 4	€ 18.990	€ 26.793		€ 29.430	€ 16.353
5	€ 47.749	€ 66.000	€ 3.000	€ 70.000	€ 46.749
6	€ 26.000	€ 17.346		€ 27.170	€ 16.176
Totaal	€ 149.861	€ 196.522	€ 13.478	€ 206.400	€ 153.461

Daarnaast is in de administratie nog een betaling aangetroffen die eveneens betrekking heeft op de werkweek. Het betreft het inhuren van iemand voor het begeleiden van de groepen die in 2005 naar Saoedi-Arabië zijn gegaan voor € 47.968. Deze kosten zijn met een factuur voor de periode 1-1-2005 t/m 15-12-2005 door de Stichting Tulp doorberekend. De factuur betreft 529,2 uur maal een tarief van € 75, 19% omzetbelasting voor een bedrag van € 7.541 en telefoonkosten voor een bedrag van € 737. Stichting Tulp "voor advies, schoonmaak en onderhoud van gebouwen en instellingen" is een stichting zonder winstoogmerk in de vorm van een uitzendbureau opgericht door het bestuur van Ibn Ghaldoun met als doel de kosten te beperken voor Ibn Ghaldoun. Ibn Ghaldoun heeft medio juli 2002 met de Stichting Tulp een overeenkomst afgesloten voor het adviseren en schoonmaken van de gebouwen van Ibn Ghaldoun.

Het bestuur heeft de volgende toelichting gegeven waarom dit bedrag via de Stichting Tulp is betaald en niet rechtstreeks door Ibn Ghaldoun.

Na de beruchte 11 september was het heel moeilijk geworden om veel geld over te maken via de bank naar een buitenlandse rekening. Het was veel effectiever om via de rekening van de Stichting Tulp te betalen. De Stichting Tulp was immers speciaal opgericht om de school te ondersteunen.

Wij hebben kennis genomen van deze toelichting maar begrijpen de noodzaak hiertoe niet. Door de betaling via deze stichting te laten lopen heeft dit de school € 7.541 aan

omzetbelasting gekost. Het is ons ook niet duidelijk waarom Stichting Tulp met dezelfde bestuurders als Ibn Ghaldoun beter in staat zou zijn gelden over te boeken naar het buitenland dan Ibn Ghaldoun.

De totale uitgaven komen hiermee op € 407.829 en het saldo op € 201.429. De vliegtickets voor een bedrag van € 149.861 en de verblijfkosten en kosten cheques voor een bedrag van € 90.000 zijn in de administratie opgenomen. Een bedrag van € 120.000 aan verblijfkosten en kosten cheques is niet in de administratie opgenomen maar uit de € 120.000 aan ontvangsten deelnemers betaald die eveneens niet in de administratie is opgenomen (zie toelichting ontvangsten). Het bestuur heeft hierop de volgende toelichting gegeven.

Omdat de ontvangsten van € 120.000 gelijk zijn aan de uitgaven en omdat het geld in cash ontvangen en betaald is, dachten wij dat dit geen invloed heeft op de financiële situatie van Ibn Ghaldoun. Daarom hebben we dit niet in de administratie opgenomen.

De facturen van de verblijfkosten zijn onvoldoende onderbouwd. Wij hebben het bestuur verzocht om gedegen onderbouwingen aan te leveren. Deze hebben wij niet ontvangen.

Ontvangsten

In de jaarrekeningen 2005 en 2006 zijn onder de overige baten de volgende ontvangsten van deelnemers verantwoord:

<u>Jaar</u>	<u>Jaarrekening</u>
2005	€ 52.140
2006	€ 27.170
Totaal	<u>€ 79.310</u>

De intern opgestelde specificatie van de ontvangen bedragen sluit voor 2005 niet aan op de administratie:

Interne Specificatie	€ 58.230
Administratie	<u>€ 52.140</u>
Minder verantwoord in de administratie	<u>€ 6.090</u>

Het bestuur heeft het verschil uitgezocht. Het verschil van € 6.090 is verklaard door € 5.000 die als ontvangsten in de exploitatie zijn geboekt en € 1.090 die als ontvangsten kantine zijn geboekt.

De totale opbrengsten van € 206.400 zijn voor een bedrag van € 85.400 (€ 79.310 + € 6.090) in de administratie opgenomen. Een bedrag van € 120.000 aan opbrengsten is niet in de administratie opgenomen maar volgens informatie van het bestuur in Saoedi-Arabië aan verblijfkosten uitgegeven. Het restant van € 1.000 aan niet verantwoorde opbrengsten is naar aanleiding van een opmerking van de auditdienst op 31 juli 2007 alsnog op de rekening van de school gestort.

De ontvangsten van deelnemers variëren per reis van € 0 tot € 2.000. Wij hebben het bestuur meerdere malen verzocht om een onderbouwing van de bepaling van de doorberekende kosten per deelnemer per reis.

Het bestuur heeft deze niet verstrekt. Wel heeft zij het volgende meegedeeld:

De berekening van de kosten wordt bepaald door de volgende factoren:

- *De tijd wanneer men reserveert (hoog seizoen of niet),*

- De soort huisvesting,
- De afstand van de verblijfplaats tot de heilige moskee,
- Het aantal personen per kamer,
- Met of zonder eten,
- Een kwestie van vraag en aanbod. Bij schaarste is gebruikelijk dat de prijzen per definitie omhoog schieten.

Gezien de totale uitgaven van € 407.829 en het totaal aantal van 197 deelnemers zouden de gemiddelde kosten per deelnemer per reis minimaal € 2.070 hebben moeten bedragen om kostendekkend te zijn. Het maximaal doorberekende bedrag is volgens de opgave van het bestuur € 2.000 geweest. Naast de 38 deelnemers die gratis op reis zijn geweest, is dit een belangrijke oorzaak voor het saldo van € 201.429.

In de reactie op het conceptrapport heeft het bestuur met brief van 25 augustus 2007 het volgende aangegeven:

“Op pagina 13 schrijft u: naast het voorgaande hoopt het bestuur het saldo van de kosten te compenseren middels de opbrengsten van visa voor bedevaart naar Saoedi-Arabie. Dit is echter niet gerealiseerd.

In onze antwoorden op uw vragen hebben we aangegeven dat we uiterlijk einde 2009 het bedrag van rond 200.000,- euro terug zullen verdienen. Wij hebben u ook een financiële prognose opgestuurd.

*Met andere woorden terugkomend op uw formulering van de laatste zin; het zou beter zijn als u schrijft: dit is echter **nog** niet gerealiseerd.*

Tevens schrijft u dat: De facturen van de verblijfkosten van de reizen zijn onvoldoende onderbouwd. Tevens hebben wij geen onderbouwing van de bepaling van de doorberekende kosten per deelnemer per reis ontvangen.

Wij menen dat we voldoende onderbouwing hebben gegeven voor de facturen van de verblijfkosten en de doorberekende kosten per deelnemer per reis. Zie de eerdere gestuurde bijlagen zoals facturen van tickets en kopieën.”

Wij hebben kennis genomen van deze toelichtingen en merken het volgende op. De facturen waren bij het onderzoek niet in de administratie aanwezig. Wij hebben van het bestuur gelijktijdig met de reactie op het conceptrapport als verantwoording voor de verblijfkosten, verklaringen ontvangen waaruit blijkt dat het geld in Saoedi-Arabië is betaald. Tevens hebben wij van het bestuur alsnog kopieën van facturen ontvangen die achteraf zijn opgesteld en aangeleverd vanuit Saoedi-Arabië. Op ons verzoek zijn deze facturen in het Engels opgesteld. Een onderbouwing van de doorberekende kosten per deelnemer per reis hebben wij echter niet ontvangen.

Ten aanzien van de door het bestuur aangeleverde facturen hebben wij twijfels over de bewijskracht. De aangeleverde facturen lijken door de hotels te zijn opgesteld, dit gezien het logo van de hotels en de ondertekening door de managers van de hotels. Echter de facturen lijken qua lay-out en gebruikte tekst aangeleverd te zijn door een derde. Zo is de gebruikte lay-out en tekst van de facturen van beide hotels identiek en zijn in de facturen van beide hotels dezelfde fouten gemaakt in het gebruik van de Engelse taal. Wij hebben het bestuur hiervoor om een verklaring gevraagd.

Het bestuur heeft hierop met een mail van 29 augustus 2007 als volgt geantwoord.
“De facturen zijn wel origineel. Dat de lay-out van de facturen niet goed is, komt door de grote drukte in Saoedi-Arabië. Vier a vijf miljoen mensen die de heilige plaatsen

bezoeken is de normaalste zaak. De hotels geven geen facturen en als ze die geven dan is het in het Arabisch. Omdat jullie hebben opgemerkt liever de facturen in verstaanbare taal te willen ontvangen, hebben wij gevraagd aan die hotels om de facturen in het engels te leveren.

Wij hebben kennis genomen van deze toelichting. Op 30 augustus hebben wij alsnog de originele facturen ontvangen. Hetgeen hierboven is gesteld ten aanzien van de bewijskracht blijft ook na ontvangst van de originele facturen van toepassing.

3.2 Imams op de loonlijst

In de anonieme brief wordt aangegeven dat er sprake is van imams die op de loonlijst van Ibn Ghaldoun staan terwijl ze niet daadwerkelijk op de school aanwezig zijn ofwel niet met onderwijstaken zijn belast.

Uit het onderzoek is gebleken dat twee personen op de loonlijst staan met de functie maatschappelijk deskundige die volgens het bestuur in het dagelijkse leven imam zijn.

Ten aanzien van deze twee personen heeft de auditdienst niet kunnen vaststellen dat deze daadwerkelijk werkzaamheden ten behoeve van de school en/of het bestuur hebben verricht.

Toelichting:

De maatschappelijk deskundigen met geboortedata 1 juli 1941 en 1 januari 1963 staan op de loonlijst van de school. Zij zijn aangesteld voor 1,0 fte vanaf januari 2001 respectievelijk vanaf 15 november 2003 en zijn ingeschaald in schaal 5. In het gesprek dat de auditdienst met de voorzitter van het bestuur heeft gevoerd, gaf de voorzitter aan dat beide imams onderdeel uitmaken van het zorgteam van de school. Zij verrichten belangrijk werk bij het oplossen van allerlei problemen. Zo zijn zij te allen tijde oproepbaar, houden spreekuur op de school en hebben contact met de ouders van leerlingen. Ze zijn echter niet vaak op de school zelf aanwezig.

Beide personen maken geen deel uit van het lesrooster omdat er sprake is van onderwijsondersteunend personeel. Tevens eist het bestuur niet dat zij op vaste tijden de school bezoeken. Ook ontbreken de gegevens en de functie van beide personen in de schoolgids 2007/2008 en zijn in de schoolgids andere namen vermeld bij het schoolmaatschappelijk werk en bij de vertrouwenspersonen. Aangezien de personen geen verantwoording hoeven af te leggen over hun tijdsbesteding kunnen wij niet vaststellen dat zij daadwerkelijk werkzaamheden ten behoeve van de school en/of het bestuur hebben verricht. Wij hebben het bestuur verzocht om aannemelijk en aantoonbaar te maken welke werkzaamheden deze personen hebben verricht en in welke omvang deze zijn verricht. Het bestuur heeft hierop niet gereageerd.

Het bestuur heeft bij het vervolgonderzoek alsnog de volgende toelichting gegeven:

De twee maatschappelijk deskundigen zijn voor de school van groot belang gezien hun functie binnen de organisatie. Bij het starten van Ibn Ghaldoun in 2000, hebben de ambtenaren van de gemeente Rotterdam ons geadviseerd om Imams als maatschappelijk deskundige binnen de organisatie in dienst te nemen. Dit gezien de

denominatie van de school die behoort tot het bijzonder onderwijs. Voor ons als bestuur waren die twee mensen zeer nuttig voor de school voornamelijk voor het stuk psycho-sociale vraagstukken. Omdat de school bestaat uit 19 nationaliteiten, iedere nationaliteit heeft tussen de 4 en 7 groeperingen, was het zeer belangrijk om mensen die verstand hebben van de islam om de sociale rust binnen de school te brengen en de sociale cohesie te bevorderen.

Deze twee maatschappelijk deskundigen waren de hele week beschikbaar voor de school, doordeweeks, 's avonds en het weekend.

Vanaf 1 augustus 2007 wordt deze werknemers een contract aangeboden van 60% dienstverband. Zij houden spreekuur, ondersteunen het zorgteam en het management in het oplossen van problemen op school en buiten de school (bijv. in de thuissituatie). De namen van deze werknemers staan in de schoolgids.

Wij hebben kennis genomen van deze toelichting. Wij hebben van het bestuur voor deze personen twee aangepaste akten van benoeming ontvangen. Beide personen zijn met ingang van 1 augustus 2007 aangesteld voor 0,6 fte en zijn ingeschaald in schaal 11.

Tevens hebben wij de beschrijving en de waardering van de functie schoolmaatschappelijk deskundige ontvangen waarbij gebruik wordt gemaakt van FUWA-VO 2002. Deze beschrijving is voorzien van een akkoordverklaring door de Islamitische Scholen Besturen Organisatie (ISBO).

Van het bestuur hebben wij een bijgewerkte versie van de schoolgids 2007/2008 ontvangen waarin beide namen van de maatschappelijke deskundigen worden vermeld.

In de reactie op het conceptrapport heeft het bestuur met brief van 25 augustus 2007 het volgende aangegeven:

“U schrijft dat de auditdienst niet kan vaststellen dat de twee maatschappelijk deskundigen daadwerkelijk werkzaamheden ten behoeve van de school en/of het bestuur hebben verricht. Deze mensen hebben zich volledig ingezet voor zowel de school als het bestuur van Ibn Ghaldoun. Weliswaar waren ze niet dagelijks te vinden op de locaties van Ibn Ghaldoun. Buiten de school, in de moskeen, internaten, zelforganisaties en thuis bij mensen (huisbezoeken) hebben deze mensen enorm veel werk verzet en vanaf de aanstelling tot en met juli 2007 op fulltime basis.”

Wij hebben kennis genomen van deze toelichting.

3.3 Examens

In de anonieme brief wordt aangegeven dat bij de examens op Ibn Ghaldoun gefraudeerd wordt.

Uit het onderzoek is niet gebleken dat er sprake is van fraude.

Wel is naar voren gekomen dat meerdere examinatoren van Ibn Ghaldoun het correctievoorschrift bij de centrale examens niet zorgvuldig in acht nemen en bij de normering meer punten voor antwoorden toekennen dan het correctievoorschrift voorschrijft.

De behaalde resultaten bij de centrale examens 2007 zijn bij veel kandidaten aanzienlijk lager dan de resultaten bij de schoolexamens; discrepanties van twee punten of meer zijn daarbij geen uitzondering. Dit duidt op een ernstig gebrek aan

kwaliteit van de schoolexamens. De inspectie heeft bij het periodiek kwaliteitsonderzoek van oktober 2005 en het jaarlijks onderzoek van oktober 2006 ook al opgemerkt dat er sprake is van grote discrepanties tussen de resultaten bij het schoolexamen en het centraal examen en de schoolleiding gewezen op dit kwaliteitsprobleem.

Tevens is de administratie van het examenwerk op een aantal onderdelen niet op orde.

Toelichting:

De onderzoeksbevindingen ten aanzien van de omgeving waarin de examens werden afgenomen en ten aanzien van het eindexamenwerk van de vakken wiskunde, natuurkunde, scheikunde, biologie en Frans kunnen als volgt worden gepreciseerd.

Omstandigheden waaronder de centrale examens worden afgenomen.

De centrale examens voor havo en vwo worden afgenomen in de gymnastiekzaal. Er zijn op het moment van het bezoek meerdere toezichthouders aanwezig. In een proces-verbaal worden de gegevens van de examenzitting vermeld: kandidaten, opleiding, examenvak, toezichthouders, tijdstip, enz. De tafels staan ver genoeg uit elkaar om afkijken te voorkomen. De kandidaten maken het examenwerk op schoolpapier en een uitwerkblad.

Voor de toezichthouders is een instructie aanwezig. Toezichthouders tekenen het proces-verbaal.

De omstandigheden waaronder het centraal examen wordt afgenomen geven geen aanleiding voor een vermoeden van fraude.

Administratief onderzoek examenwerk

De inspectie heeft onderzoek gedaan naar het examenwerk van de vakken wiskunde, natuurkunde, scheikunde, biologie en Frans, havo en vwo. De detailbevindingen per examen zijn opgenomen in de bijlage van dit rapport.

3.4 Overige bevindingen

3.4.1 Leerlingenvervoer

Ibn Ghaldoun biedt de leerlingen vervoer aan. Ibn Ghaldoun heeft daartoe vijf bussen in eigen beheer rijden. Drie chauffeurs staan fulltime op de loonlijst en tevens staat één buschauffeur/conciërge voor 1,3722 fte op de loonlijst. De bussen doen een aantal steden aan waaronder Den Haag, Maassluis en Dordrecht. Het busvervoer voor de leerlingen is niet gratis; maar de vergoeding daarvoor is afhankelijk van de stad waar de leerling woont.

Uit de jaarrekening 2005 blijkt dat de eigen bijdrage van de ouders € 31.069 is geweest. De kosten vervoermiddelen zijn volgens de jaarrekening 2005 € 75.457 geweest. Volgens de jaarrekening 2006 zijn deze bedragen respectievelijk € 66.537 en € 141.033 geweest. De kosten zijn exclusief de loonkosten van de chauffeurs. Er bestaat een aparte wettelijke regeling voor leerlingenvervoer waarvoor de scholen een beroep kunnen doen bij de gemeenten. De situatie rond het leerlingenvervoer bij Ibn Ghaldoun is dus in strijd met de bestedingsvoorschriften.

In de reactie op het conceptrapport heeft het bestuur met brief van 25 augustus 2007 het volgende aangegeven:

“Om te beginnen iedere gemeente heeft haar eigen beleid ten aanzien van wel of niet financieren van leerlingenvervoer. Voorbeeld: Delft betaalt wel een bijdrage aan de ouders maar Rotterdam, Gouda, Maassluis, Den Haag, Zoetermeer, Vlaardingen en Dordrecht waar een deel van onze leerlingen vandaan komen verstrekken geen bijdrage.

De bussen worden niet alleen gebruikt voor het vervoeren van leerlingen van thuis naar school en vice-versa. Onze bussen worden ook gebruikt voor het dagelijks vervoer van onze leerlingen naar ver gelegen gymzalen, musea, excursies e.d.

De chauffeurs hebben ook de functie van toezichthouder, leerlingbegeleider en conciërge.

U schrijft op pagina 6 dat de situatie rond het leerlingenvervoer bij Ibn Ghaldoun in strijd is met de bestedingsvoorschriften. Dit vinden wij een voorbarige conclusie. Het busvervoer wordt gefinancierd door de ouderbijdrage en de opbrengsten uit het boekenfonds en de kantine die in totaal ruim 60.000,- euro per jaar bedragen.”

Wij hebben kennis genomen van deze toelichting.

3.4.2 Betrekkingsomvang

In de collectieve arbeidsovereenkomst voor het voortgezet onderwijs is opgenomen dat de omvang van de betrekking van de werknemer niet meer mag bedragen dan 120% van een normbetrekking. Wij hebben desondanks vastgesteld dat de omvang van de betrekking bij vier personen over een aantal jaren groter is geweest dan 120% van een normbetrekking. Het ging om:

- de voorzitter van de centrale directie: schaal LB periode 1-1-2001 tot 1-6-2001 140%, 1-6-2001 tot 1-8-2002 130%, 1-8-2002 tot 1-8-2005 140% en 1-8-2005 tot 1-8-2006 150%;
- een lid van de centrale directie: schaal LB periode 1-1-2001 tot 1-6-2001 130%, 1-6-2001 tot 1-8-2002 130%, 1-8-2002 tot 1-8-2005 140% en 1-8-2005 tot 1-8-2006 150%;
- een locatieleider: schaal LD periode 1-1-2001 tot 1-6-2001 130%, 1-6-2001 tot 1-8-2002 130%, 1-8-2002 tot 1-8-2005 140%, 1-8-2005 tot 1-8-2006 150% en 1-8-2006 tot 1-1-2007 150%;
- een buschauffeur/conciërge: schaal 3 Periode 1-9-2004 tot 1-8-2007 137,22%.

Wij hebben het bestuur om een toelichting gevraagd waarom dit bij de bovenstaande personen het geval is geweest.

Het bestuur heeft hierop als volgt geantwoord.

Voor wat betreft de eerste drie personen. Met de start van de school in 2000 heeft het bestuur een directeur benoemd in schaal 14. Na twee maanden heeft hij zich ziek gemeld omdat hij de startproblemen niet aankon. Het bestuur heeft besloten om in overleg met personeel en ouders een nieuwe directie te benoemen. De bovengenoemde personeelsleden zijn toen benoemd in de centrale directie met behoud van hun salaris als docent met de afspraak bij de groei van de school en een

goede directievoering zullen zij tijdelijk per jaar 10% extra verhoging op hun salaris krijgen. Omdat ze geen ervaring hadden, hebben we een ervaren extern directeur via CPS ingehuurd voor ondersteuning van de drie directieleden. Het doel was het ontwikkelen van een zelfstandige centrale directie. Per 1-8-2006 zijn ze ingeschaald in de juiste schaal volgens het voorschrift.

Voor wat betreft de vierde persoon. Hij verricht werkzaamheden zoals: vervoeren van leerlingen (van huis naar school en andersom), vervoeren van leerlingen naar ver gelegen gymzalen en conciërgeactiviteiten op school. Gezien de drukke werkzaamheden van deze persoon en gezien het feit dat er weinig mensen te vinden zijn die bereid zijn deze combinatie van werkzaamheden te verrichten, hebben wij besloten als bestuur om hem in te schalen op 1,37. Dit vonden wij rechtvaardig en vanaf 1-8-2007 is hij ingeschaald volgens het voorschrift.

Wij hebben kennis genomen van deze toelichting. Met ingang van 1 augustus 2006 zijn de eerste twee personen aangesteld voor 100% in respectievelijk schaal 13 met maximum schaal 14 en schaal 12 met maximum schaal 13. Voor de derde persoon is de betrekkingsomvang van 150% doorgelopen tot 1-1-2007, deze persoon is met ingang van 15-1-2007 met ontslag gegaan. De vierde persoon is met ingang van 1 augustus 2007 aangesteld voor 100% in schaal 7. Voor deze persoon hebben we geen functiewaardering gezien (zie hieronder).

3.4.3 Functiewaardering

Ten aanzien van de inschaling en waardering van medewerkers in niet-voorbeeldfuncties worden de bepalingen die daarover worden genoemd in de collectieve arbeidsovereenkomst voor het voortgezet onderwijs in onvoldoende mate nageleefd. Deze vereist o.a. dat voor de beschrijving en de waardering van de functies gebruik wordt gemaakt van FUWA-VO 2002. Door het bestuur zijn nog geen functiebeschrijvingen opgesteld voor de functiecategorie onderwijsondersteunend personeel. Het gaat hierbij om zeven verschillende functies. Het bestuur heeft ons meegedeeld dat deze alsnog aan het eind van het jaar gemaakt zullen worden.

3.4.4 Bestuursvergoedingen

Uit de administratie blijkt dat in 2006 aan vier leden van het bestuur de maximaal toegestane onbelaste vrijwilligersvergoeding van € 1.500 is toegekend. De overige twee leden van het bestuur hebben een hogere vergoeding ontvangen op basis van een uurtarief van € 40. Het betreft:

- de vice-voorzitter over de maanden januari tot en met juni 2006 voor in totaal € 5.970;
- de vice-secretaris over de maanden januari tot en met december 2006 voor in totaal € 11.771,94.

Wij hebben het bestuur om een toelichting gevraagd waarom dit bij de bovenstaande personen het geval is geweest.

Het bestuur heeft hierop als volgt geantwoord.

In een bestuursvergadering is een besluit genomen dat de bestuursleden een onkostenvergoeding zullen krijgen. De vergoeding is vanaf 2006 op € 1.500 vastgesteld. Verder is besloten om bestuursleden die veel inzet plegen voor de school extra te honoreren boven de onkostenvergoeding. Afsproken is om dit op freelance basis te declareren. Per uur zou deze inzet gehonoreerd worden tussen de 20 en 40 euro. Bestuursleden die dat willen kunnen hiervan gebruik maken. Het bedrag per uur is gebaseerd op een redelijk marktconform tarief. Beide heren hebben heel veel tijd besteed voor de oprichting van een nieuwe school in Den Haag die gelieerd zou worden aan Ibn Ghaldoun. Op de tweede persoon is gezien de verhuizing van de school van de locatie Enk naar de locatie Hillevliet een beroep gedaan om één dag per week het management te ondersteunen in de dagelijkse leiding van de nieuwe locatie.

3.4.5 Overige uitgaven

In enkele gevallen is mogelijk sprake van belangenverstrengeling. Het gaat hierbij om:

- het vanaf september 2005 in eigen beheer verzorgen van de kinderopvang voor personeelsleden door drie dames, waaronder twee echtgenotes van bestuursleden. De totale vergoeding aan deze personen bedroeg over de periode september 2005 tot en met 2006 € 16.450. Met ingang van 2007 zijn beide echtgenotes van bestuursleden in dienst genomen met de functie van groepsleidster met een werktijdfactor van 0,5 in salarisschaal 4.
- het verlenen van managementondersteuning door de echtgenote van de voorzitter van de centrale directie op basis van een uurtarief van € 70. De totale vergoeding aan deze persoon bedroeg over de periode oktober 2004 tot en met 2006 € 26.835,90.
- het huren van bedrijfsruimte van de voorzitter van het bestuur om dit te gebruiken als bestuurskantoor. De totale vergoeding aan deze persoon voor telefoon- en energiekosten en huur over de jaren 2005 en 2006 bedroeg € 21.174.
- het door het bestuur van Ibn Ghaldoun oprichten van de Stichting Tulp.

Wij hebben het bestuur om een toelichting gevraagd op het bovenstaande.

Het bestuur heeft hierop als volgt geantwoord.

- *Aan het einde van het schooljaar 2004/2005 (juni 2005) hebben vier personeelsleden van de school een verzoek ingediend bij het bestuur om kinderopvang te regelen voor hun kinderen. Het bestuur heeft een paar kinderopvangorganisaties in de buurt benaderd voor de inschrijving van de vier kinderen. Dit heeft helaas geen resultaat opgeleverd. Het bestuur heeft besloten om toch kinderopvang voor die kinderen in het schooljaar 2005/2006 te organiseren. Vanaf september 2006 is er een ruimte gereserveerd binnen de hoofdlocatie Schere.*
- *Het bedrag per uur is gebaseerd op een marktconform tarief. Deze mevrouw hebben we niet in dienst willen nemen gezien de beperkte middelen van onze school. Wij hebben gekozen om gebruik te maken van deskundigheid op freelance basis.*
- *Het bestuur acht het een risico de personeelsdossiers en alles wat daarmee samenhangt binnen het schoolgebouw te archiveren. Daarnaast blijkt het van belang vertrouwelijke gesprekken buiten het schoolgebouw te voeren teneinde de rust in school te bewaren. Het bestuur komt tot de conclusie dat de bedrijfsruimte van de voorzitter daar zeer geschikt voor zou zijn.*

- *Stichting Tulp “voor advies, schoonmaak en onderhoud van gebouwen en instellingen” is een stichting zonder winstoogmerk in de vorm van een uitzendbureau opgericht door hetzelfde bestuur met als doel de kosten te beperken voor de stichting Ibn Ghaldoun. De stichting is opgeheven per 31-12-2005.*

In de reactie op het conceptrapport heeft het bestuur met brief van 25 augustus 2007 het volgende aangegeven:

“De stichting Ibn Ghaldoun is sinds de oprichting in 1996 gehuisvest in de bedrijfsruimte van de voorzitter van het bestuur. Het bestuur heeft pas na het advies van de belastingdienst besloten om deze ruimte niet meer gratis te gebruiken maar daarvoor geld te betalen voor de telefoon- en energiekosten en huur.”

Wij hebben kennis genomen van deze toelichting.

3.4.6 Beeld over het financiële beheer

Wij hebben bij ons onderzoek geconstateerd dat Ibn Ghaldoun niet beschikt over een goed werkend stelsel van administratieve procedures en interne controles.

Wij hebben onderstaand een aantal voorbeelden hiervan opgenomen:

- voor diverse personeelsleden ontbraken stukken in de personeelsdossiers van Dyade en/of het bestuurskantoor. Het betrof onder andere akten van bekwaamheid, getekende akten van benoeming en verklaringen omtrent het gedrag. Het bestuur heeft de akten van bekwaamheid en akten van benoeming op ons verzoek alsnog verstrekt;
- het ontbreken van diverse facturen en declaraties en de onderbouwingen daarvan;
- het ontbreken van betaalbewijzen en de onderbouwingen daarvan;
- het ontbreken van bestuursbesluiten en contracten;
- het niet in de administratie opnemen van uitgaven en opbrengsten voor een bedrag van € 120.000 inzake de reizen naar Saoedi-Arabië;
- het niet verantwoord van een opbrengst van € 1.000 inzake de reizen naar Saoedi-Arabië;
- het onjuist in het grootboek en in de jaarrekening opnemen van uitgaven.

In de reactie op het conceptrapport heeft het bestuur met brief van 25 augustus 2007 het volgende aangegeven:

“Begin van dit jaar hebben wij een adviseur van Dyade ingehuurd om voor ons een beschrijving te maken van onze Administratie Organisatie en Interne Controle. Wij verwachten dat dit in de loop van september 2007 klaar is. We zullen het definitieve exemplaar aan u sturen zodra die klaar is. Overigens u hebt een concept al gekregen.”

Wij hebben kennis genomen van deze toelichting.

3.5 Hoor en wederhoor

De conceptversie van dit rapport is voorgelegd aan het bestuur van de school. Het bestuur heeft op het concept-rapport gereageerd met een brief met datum 25 augustus 2007. Wij hebben de reactie van het bestuur in dit rapport opgenomen.

Tot het geven van toelichtingen zijn wij altijd bereid.

Bijlage: Administratief onderzoek examenwerk

De inspectie heeft onderzoek gedaan naar het examenwerk van de vakken wiskunde, natuurkunde, scheikunde, biologie en Frans, havo en vwo.

Wiskunde B1, vwo, 1e tijdvak

Aantal kandidaten: 5

Verschillen in beoordeling Centraal Examen (CE) tussen 1e en 2e corrector: nihil.

Verschillen in eindcijfers tussen school examen (SE) en CE: de schoolexamencijfers zijn gemiddeld 3.7 punten hoger dan de cijfers voor de centrale examens; de kleinste afwijking is 2.5, de grootste 4.1.

Het schoolexamenwerk is aanwezig, inclusief de opgaven. De normering ontbreekt en is ook in het Programma van Toetsing en Afsluiting niet aangegeven. De cijfers op het SE-werk zijn gecorrigeerd en verhoogd.

Wiskunde A1, 2, vwo, 1e tijdvak

Aantal kandidaten: 4

Verschillen in beoordeling CE tussen 1e en 2e corrector: de scores zijn na overleg naar beneden bijgesteld met 4, 5, 6 resp. 9 punten.

Verschillen in eindcijfers tussen SE en CE: de schoolexamencijfers zijn gemiddeld 3.4 punten hoger dan de cijfers voor de centrale examens; de kleinste afwijking is 2.2, de grootste 5.1.

Het schoolexamenwerk is aanwezig, inclusief de opgaven. Het correctievoorschrift ontbreekt, wel is het puntenaantal per goed antwoord aangegeven.

Wiskunde A1, vwo, 1e tijdvak

Aantal kandidaten: 1

Verschillen in beoordeling CE tussen 1e en 2e corrector: de score is na overleg naar beneden bijgesteld met 9 punten.

Verschillen in eindcijfer tussen SE en CE: het schoolexamencijfer is 1.3 punten hoger dan het cijfer voor het centrale examen.

Het schoolexamenwerk was niet aanwezig en is niet gecontroleerd.

Wiskunde A1, 2, havo, 1e tijdvak

Aantal kandidaten: 3

Verschillen in beoordeling CE tussen 1e en 2e corrector: na overleg zijn voor 2 kandidaten de scores naar beneden bijgesteld met 4, resp. 9 punten; voor 1 kandidaat is de score naar boven bijgesteld met 6 punten.

Verschillen in eindcijfers tussen SE en CE: de schoolexamencijfers zijn gemiddeld 0.9 punten hoger dan de cijfers voor de centrale examens; de kleinste afwijking is 0.3, de grootste 1.7.

Het schoolexamenwerk was niet aanwezig en is niet gecontroleerd.

Wiskunde B1, havo, 1e tijdvak

Aantal kandidaten: 7

Verschillen in beoordeling CE tussen 1e en 2e corrector: na overleg zijn voor 6 kandidaten de scores naar beneden bijgesteld met 4, 5, 7, 8, 13 en 14 punten.

Verschillen in eindcijfers tussen SE en CE: de schoolexamencijfers zijn gemiddeld 2.9 punten hoger dan de cijfers voor de centrale examens; de kleinste afwijking is 1.5, de grootste 4.

Het schoolexamenwerk is aanwezig, inclusief de opgaven. De normering ontbreekt. Voor kandidaat nr. 29 ontbreekt het cijfer voor het schoolexamen in periode 2, maar er is wel een gemiddeld SE cijfer toegekend. Onduidelijk is hoe dit cijfer tot stand is gekomen.

Wiskunde B1, 2, havo, 1e tijdvak

Aantal kandidaten: 1

Verschillen in beoordeling CE tussen 1e en 2e corrector: na overleg is de score met 5 punten naar beneden bijgesteld.

Verschillen in eindcijfers tussen SE en CE: het schoolexamencijfer is 3.9 punten hoger dan het cijfer voor het centrale examen.

Het schoolexamenwerk is gedeeltelijk aanwezig, inclusief de opgaven. De normering ontbreekt. Het schoolexamenwerk van periode 2 ontbreekt. Voor periode 3 is wel werk aanwezig, maar ontbreekt het cijfer.

Natuurkunde 1, 2, vwo, 1e tijdvak

Aantal kandidaten: 3

Verschillen in beoordeling CE tussen 1e en 2e corrector: de verschillen in beoordeling zijn nihil; op het formulier ontbreekt de handtekening van de 2e corrector.

Verschillen in eindcijfers tussen SE en CE: de schoolexamencijfers zijn gemiddeld 1.8 punten hoger dan de cijfers voor de centrale examens; de kleinste afwijking is 1.3, de grootste 2.4.

Het schoolexamenwerk is aanwezig, inclusief de opgaven en normering. Er zijn geen onregelmatigheden ontdekt.

Natuurkunde 1, vwo, 1e tijdvak

Aantal kandidaten: 5

Verschillen in beoordeling CE tussen 1e en 2e corrector: de verschillen in beoordeling zijn nihil; de 2e corrector signaleert dat 2 kandidaten mogelijk hebben afgekeken.

Verschillen in eindcijfers tussen SE en CE: de schoolexamencijfers zijn gemiddeld 1.9 punten hoger dan de cijfers voor de centrale examens; de kleinste afwijking is 1.5, de grootste 2.6.

Het schoolexamenwerk is aanwezig, inclusief de opgaven en normering. Er zijn geen onregelmatigheden ontdekt.

Natuurkunde, havo, 1e tijdvak

Aantal kandidaten: 8

Verschillen in beoordeling CE tussen 1e en 2e corrector: de verschillen in beoordeling zijn nihil.

Verschillen in eindcijfers tussen SE en CE: de schoolexamencijfers zijn gemiddeld 1.6 punten hoger dan de cijfers voor de centrale examens; de kleinste afwijking is 0.5, de grootste 3.1.

Het schoolexamenwerk is aanwezig, inclusief de opgaven en normering. Er zijn geen onregelmatigheden ontdekt.

Scheikunde 1, vwo, 1e tijdvak

Aantal kandidaten: 4

Verschillen in beoordeling CE tussen 1e en 2e corrector: na overleg zijn de scores met 2, 3, 4, resp. 5 punten naar beneden bijgesteld.

Verschillen in eindcijfers tussen SE en CE: de schoolexamencijfers zijn gemiddeld 3 punten hoger dan de cijfers voor de centrale examens; de kleinste afwijking is 1.1, de grootste 4.

Het schoolexamenwerk is aanwezig, inclusief de opgaven. De normering is niet duidelijk. Er zijn geen onregelmatigheden ontdekt.

Scheikunde 1, 2, vwo, 1e tijdvak

Aantal kandidaten: 4

Verschillen in beoordeling CE tussen 1e en 2e corrector: na overleg zijn de scores met 5, 6, 8, resp. 10 punten naar beneden bijgesteld.

Verschillen in eindcijfers tussen SE en CE: de schoolexamencijfers zijn gemiddeld 3.1 punten hoger dan de cijfers voor de centrale examens; de kleinste afwijking is 1.8, de grootste 4.7.

Het schoolexamenwerk is aanwezig, inclusief de opgaven en normering. Er zijn geen onregelmatigheden ontdekt.

Scheikunde, havo, 1e tijdvak

Aantal kandidaten: 8

Verschillen in beoordeling CE tussen 1e en 2e corrector: na overleg is de score van 1 kandidaat met 8 punten naar beneden bijgesteld en zijn de scores van 7 kandidaten naar boven bijgesteld met puntenaantallen tussen 4 en 9. De eerste corrector bleek bij deze leerlingen een deel van het examen niet te hebben gecorrigeerd.

Verschillen in eindcijfers tussen SE en CE: de schoolexamencijfers zijn gemiddeld 2.5 punten hoger dan de cijfers voor de centrale examens; de kleinste afwijking is 1.5, de grootste 3.7.

Het schoolexamenwerk is aanwezig, inclusief de opgaven en normering. Er zijn geen onregelmatigheden ontdekt.

Biologie 1, 2 vwo, 1e tijdvak

Aantal kandidaten: 5

Verschillen in beoordeling CE tussen 1e en 2e corrector: geen verschillen.

Verschillen in eindcijfers tussen SE en CE: de schoolexamencijfers zijn gemiddeld 1 punt hoger dan de cijfers voor de centrale examens; de kleinste afwijking is 0.3, de grootste 2.6.

Het schoolexamenwerk is aanwezig, inclusief de opgaven. De normering ontbreekt. Er zijn geen onregelmatigheden ontdekt.

Biologie, havo, 1e tijdvak

Aantal kandidaten: 13

Verschillen in beoordeling CE tussen 1e en 2e corrector: nihil.

Verschillen in eindcijfers tussen SE en CE: de schoolexamencijfers zijn gemiddeld 1.1 punten hoger dan de cijfers voor de centrale examens; de kleinste afwijking is 0.1 (positief, CE hoger dan SE), de grootste 2.4 (negatief, SE hoger dan CE).
Het schoolexamenwerk is aanwezig, inclusief de opgaven en normering. Er zijn geen onregelmatigheden ontdekt.

Frans 1, 2, vwo, 1e tijdvak

Aantal kandidaten: 1

Verschil in beoordeling CE tussen 1e en 2e corrector: geen verschil.

Verschil in eindcijfer tussen SE en CE: het schoolexamencijfer is 2.4 punten hoger dan het cijfer voor het centrale examens.

Het schoolexamenwerk is niet aanwezig. De leraar geeft aan dat hij het dossier van de kandidaat is kwijtgeraakt.

Frans 1, 2, havo, 1e tijdvak

Aantal kandidaten: 7

Verschillen in beoordeling CE tussen 1e en 2e corrector: na overleg zijn de scores met 1, resp. 4 punten naar beneden bijgesteld en is voor 1 kandidaat de score met 1 punt naar boven bijgesteld.

Verschillen in eindcijfers tussen SE en CE: de schoolexamencijfers zijn gemiddeld 1.8 punten hoger dan de cijfers voor de centrale examens; de kleinste afwijking is 0.1, de grootste 3.2.

Het schoolexamenwerk is aanwezig, inclusief de opgaven. De normering ontbreekt. Er zijn geen onregelmatigheden ontdekt.

Scheikunde, havo, 2e tijdvak

Aantal kandidaten: 3

Verschillen in beoordeling CE 2e tijdvak tussen 1e en 2e corrector: het overleg tussen 1e en 2e corrector verliep uitermate moeizaam; na tussenkomst van de directeurs zijn de scores van de 1e corrector naar beneden bijgesteld. Op het registratieformulier is alleen de eindscore vermeld; beide correctoren hebben het formulier ondertekend.

Verschillen in eindcijfers tussen SE en CE (2e tijdvak): de schoolexamencijfers zijn gemiddeld 1.1 punten hoger dan de cijfers voor de centrale examens; de kleinste afwijking is 1, de grootste 1.3.

Frans 1, 2, havo, 2e tijdvak

Aantal kandidaten: 3.

Verschillen in beoordeling 1e en 2e corrector: de 2e corrector meldt een vermoeden van fraude. De drie kandidaten hebben veel hogere scores (15, 19, resp. 25 punten) dan in het 1e tijdvak en hebben opmerkelijk veel meerkeuzevragen goed beantwoord. Ondanks dit vermoeden worden 1e en 2e corrector het eens over de beoordeling en wordt het puntenaantal per kandidaat bepaald. Beide correctoren hebben het registratieformulier ondertekend.

De inspectie heeft het kandidatenwerk onderzocht. Opvallend is dat veel meerkeuzevragen door de drie kandidaten correct zijn beantwoord. In de beantwoording van de open vragen is geen overeenstemming te vinden.

De inspectie heeft gesproken met de drie kandidaten Frans havo, 2e tijdvak. Uit dat gesprek kwamen geen signalen naar voren die duiden op fraude.

De inspectie heeft met de examensecretaris gesproken over de omstandigheden waaronder het examen 2e tijdvak is afgenomen. Ook uit dat gesprek kwamen geen signalen naar voren die duiden op mogelijke fraude.